

KANSERİN ÖNEMİ, ETİYOLOJİK RİSK FAKTÖRLERİ, DEĞERLENDİRME VE KORUNMA

Nuran AKDEMİR, Gülbeyaz CAN

- Kanserin Önemi
- Kanserin Gelişiminde Önemli Risk Faktörleri
- Kanser Gelişimini Önleme
- Kanserde Tarama ve Erken Tanı

KANSERİN ÖNEMİ

Son yıllarda toplumun kanser konusunda bilinçlenmesi, bireylerin sağlık kuruluşlarından yararlanma olanaklarının artması, kanserin tanı ve tedavisindeki yenilikler, pek çok kanser türünün daha erken dönemde tanılanmasını ve kanser ile ilişkili mortalite oranlarının azalmasını sağlamıştır. Günümüzde kanser önemli bir sağlık sorunudur.

Yunanca “corcinos” olarak tanımlanan “kanser” yengeç anlamını taşımaktadır. Latince “ur” ve “tümör” anlamında kullanılan bu ifade, hücrelerin anormal ve kontrolsüz şekilde çoğalması ile karakterize bir grup hastalığa verilen addır. Epitel kökenli malign (kötü huylu=habis) tümörlere (urlara) kanser denir. Tümör anormal doku kitlesidir. Kanser gelişim süreci her kanser türünde farklıdır. Bazı tümörlerde kitlenin oluşumu yıllar sürebilir, bazılarında ise bu süre daha kısa olabilir, çünkü tümör gelişim süresi, etkilenen dokuda yer alan hücrelerin bölünme süresi ile doğrudan ilişkilidir. Örn. küçük hücreli akciğer kanseri, triple negatif meme kanseri (üçlü negatif meme kanseri tanısı), ailevi polipozis hikayesi ile ilişkili kolon kanseri hızlı gelişim gösteren tümörlerdir,

buna karşılık küçük hücreli dışı akciğer kanseri, hormona duyarlı postmenopozal dönemde gelişen meme kanseri ya da altmış yaş sonrası gelişen kolorektal kanserler ise daha yavaş gelişim gösteren tümörlerdir.

Terimler ve Tanımlar

Neoplazi: Kontrolsüz hücre büyümesi

Metaplazi: Olgun bir hücrenin yerini bir başka hücre türünün alması

Hipertrofi: Hücre boyutlarının büyümesi

Hiperplazi: Hücrelerin sayıca artması

Kanser: Epitel kökenli malign tümör

Tümör: Şişlik/Ur

Malign tümör: Hızla çoğalıp çevre dokulara infiltre olan, kan ve lenf yolu ile uzak organlara metastaz yapan oluşumlar

Benign tümör: Bulunduğu bölgede sınırlı büyüme gösteren metastaz yapmayan oluşumlar

Ekspansiv gelişme: Tümörün fibröz kapsülü gererek bütünü ile büyümesi

İnfiltratif gelişme: Motilite, fagositoz, proteolitik enzim salgılama özelliğine sahip kanser hücrelerinin doku aralıklarına ilerlemesi